

עפ"ת 34235/08/17 - אייל רוזנברג נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 34235-08-17 רוזנברג נ' מדינת ישראל
28 נובמבר 2017
לפני כב' השופט רענן בן-יוסף
המערער אייל רוזנברג
נגד המשיבה מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד רחלי חזן-פלדמן

פסק דין

1. בתאריך 05.10.14 בסמוך לשעה 08:05 נהג המערער בכביש 20 (נתיבי איילון) (להלן: "**כביש איילון**") בק"מ ה-19 סמוך למחלף רוקח מכיוון דרום לצפון כשבכוונתו להשתלב בנסיעה צפונה בכביש.

המערער ירד לכביש במחלף ההלכה מרחוב ביאליק ברמת גן ובעשותו כן לעיני השוטר רס"ר גפן עידו סייר תנועה (להלן: "**השוטר**") עבר על שטח הפרדה רצוף לבן המסומן על כביש איילון ובכך לא ציית לתמרור מספר 815, בניגוד לתקנה 22(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א - 1961 (להלן: "**ת"ת**").

2. נגד המערער נרשם על-ידי השוטר דו"ח ברירת קנס על סך 250 ₪ (**ת/1** של בית משפט קמא). המערער בחר לנצל את זכותו לנהל משפט וזה אכן התנהל בבית משפט לתעבורה בתל-אביב בפני כב' השופטת ציפורה משה (להלן: "**בית משפט קמא**").

3. בתשובתו לכתב האישום ביום 24.12.15 הודה המערער בעובדות כתב האישום בפני כב' השופט רועי פרי אך טען כדלקמן:

"הנאשם: אני הגעתי מרחוב ביאליק בר"ג וירדתי ביציאה לאיילון צפון ברוקח.

אני טוען שהתמרור שם מבלבל ואף מורה הוראות סותרות.

אני מציג לבית המשפט ולתובעת תמונות של הירידה לאיילון, אני טוען ששטח הפרדה המסומן לאחר עמודי הפלסטיק שבמקום, שסימונו אינו מתיישב עם הגדרת הנתיבים בשלטים הגדולים שמעל לאיילון. הן השלטים שבמהלך הירידה והן בשלטים שלאחריה. כמו כן תמרור נוסף בירידה אשר מיועד ככל הנראה להבהיר לנהגים את המצב, מוסתר על ידי צמחייה, בחלקו או כולו. לשאלת בית המשפט האם יש לי תמונה של שטח הפרדה עצמו, אני משיב כי יש לי אותה בנייד ואני אדאג עד למועד ההוכחות לפתחה.

אני מודה בנהיגה במקום ובזמן.

אני מודה שעברתי על האזור ההפרדה המקווקו, אולם אני טוען 2 טענות, טענתי הראשונה היא שיש הוראות סותרות בתמרו. טענתי השנייה היא שחלק מהתמרו מוסתר על ידי צמחיה בפרט תמרו אשר אמור להבהיר את המצב המבלבל.

אני מעוניין להמשיך בתיק זה ולקבוע אותו להוכחות, משום שלדעתי יש בעיה בתמרו הזה ואני חושד כי המשטרה, במקום לפעול בנדון מציבה שוטרים במקום וגובה קנסות - התנהלות שלדעתי אינה ראויה" (עמ' 2 לפרוט' בית משפט קמא).

בישיבת יום 03.04.16 בפני בית משפט קמא חזר המערער על טענותיו המפורטות לעיל והצהיר בפתח הדיון כהאי לישנא:

"בשלב זה אני מוותר על כל הטענות שלי לגילוי חומר החקירה. אם יתברר כי נעשה שינוי בתוואי הכביש - אקח אחריות ואודה בעבירה, אך ביהמ"ש יתחשב בי לעניין העונש.

אם לא יהיה שינוי לגבי מיקום התמרורים, מצב הצמחייה, מהותם של התמרורים - אז אטען כי אוסף התמרורים הוצב שלא כדין וטענה חלופית אטען לטעות במצב הדברים, אהיה מוכן להודות בעובדות ואסתפק בטענה משפטית.

כמו כן, הנני מוותר על כל הטענות לגבי גילוי חומר חקירה".

בית משפט קמא הורה בהחלטתו באותו דיון למאשימה לערוך בדיקה "לגבי מצב התמרורים עליהם דיבר הנאשם..." (עמ' 5 ש' 14-15 לפרוט').

4. המאשימה בדקה את טענות המערער, הללו נדחו לאחר שהשוטר חזר למקום וצילם תמונות המתעדות את המצב הקיים בשטח.

המערער הצהיר לפרוטוקול את הדברים הבאים:

"בהמשך להסכמות מיום 3.4.16, ועל אף שבשלב זה אני מודה בעובדות כתב האישום, אני שומר לעצמי את הטענה המשפטית לעניין טעות במצב דברים.

אני מוכן בשלב זה לחקור את העד במספר קצר של שאלות.

הטענה הנוספת שאני שומר לעצמי היא טענה על אי תקינות התמרו וכן טעות במצב דברים" (עמ' 6 מש' 12 לפרוט').

בעדותו השוטר אישר אמנם כי עבירות מהסוג שעבר המערער נעברות, אך רוב העבירות נעברות על ידי נהגים הסוטים מכיוון כביש איילון לרחוב רוקח ולא בכיוון נהיגתו של המערער.

בכך תמו ראיות התביעה והדיון נדחה לפרשת ההגנה.

5. בישיבת יום 20.09.16 העיד המערער להגנתו ונחקר נגדית על ידי ב"כ התביעה ובעדותו חזר על טענותיו. ב"כ המדינה הכריזה בתום עדותו כי:

"הנאשם לא הצליח להוכיח את הטענה.

אבקש להזכיר לנאשם שנטל הראיה להוכיח כנגד חזקת תקינות המנהל רובץ על כתפי הנאשם על פי

תקנה 22(א) לתקנות התעבורה וכן על פי הפסיקה, וזאת נוכח העובדה כי הנאשם הודה בביצוע העבירה אלא שיש לו טענות מסוג טעות במצב דברים ותקינות במכשיר" (עמ' 15 מש' 5 לפרוט').

6. להגנתו העיד הנאשם את הגב' פרנצ'סקה לביא, ראש אגף הנדסת תנועה ב"חברת נתיבי איילון בע"מ", שלא הייתה מחלוקת כי היא רשות התמרור המוסמכת לעניין התמרור נשוא כתב האישום.

בחקירה ראשית ונגדית עמדה על כך ש"הסידור" התמרורי בירידה מרחוב ביאליק לאיילון צפון בוצע בשנות ה-90. בשנת 1996 בוצעה הרחבה של כביש איילון והוספו נתיבים ואמרה כך **"יש לי תכנית של מצב קיים, אם משהו לא ברור, אבל היא לא חתומה, אין לה מעמד משפטי, אך היא מתארת את המצב בשטח"** (עמ' 23 מש' 1 לפרוט').

בהמשך עדותה הוסיפה העדה **"התכנית אושרה אבל לא במצב הקיים"** וכן בעמ' 24 מש' 10 **"...את התיעוד של ההחלטה הזו, אין לי. כי זה משנת 96"** (עמ' 24 מש' 9 לפרוט').

עם זאת אמרה העדה בתשובותיה (אף לשאלות בית המשפט) כי בפועל קיים אי תנועה שתכליתו בטיחותית (עמ' 24 ש' 13-15 לפרוט'), כי המצב הנוכחי הוא חוקי אף שאין בידה האסמכתאות לכך ובדיעבד אין בעיה להמציא אישור (עמ' 24 ש' 24-25 לפרוט').

7. בית משפט קמא בהכרעת הדין הרשיע את המערער בדין.

בהכרעת דינו היסודית והמנומקת עמד בית משפט קמא על כך שהעבירה שבה הואשם הנאשם היא עבירת "אחריות קפידה", עמד על היפוך נטל הראיה בסעיף 22(א) לת"ת **"...אולם תהיה הגנה טובה לנאשם אם יוכיח שהתמרור הוצב, סומן או נקבע שלא כדין"**. כן עמד בית משפט קמא על ההתפתחות בטענות ההגנה של המערער שבסופה, בעיקר הטענה כי התמרורים, תמרור 815, וגם התמרורים העיליים שבמקום, נקבעו שלא כדין.

לשיטתו של בית משפט קמא המערער לא הצליח אף לעורר ספק סביר שמא התמרורים במקום מבלבלים, בוודאי שלא הראה שאינם חוקיים וכך עולה באופן ברור מעדותה של מהנדסת רשות התמרור. כך לא עלה בידי המערער אף לעורר ספק סביר בשאלה האם עומד לו סייג **"טעות במצב דברים"** סעיף 34. יח לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: **"חוק העונשין"**), סייג לו טען.

בית משפט קמא סקר ביסודיות את עדותה של הגב' לביא (עמ' 13-17 להכרעת הדין) ובפרק הדיון וההכרעה קבע ביחס לעדותה את הדברים הבאים:

"...השתכנעתי כי "חזקת התקינות המנהלית" החלה על התמרור נשוא העבירה ועל מכלול התמרור עובר לשטח ההפרדה, לא רק שלא נסתרה על ידי הנאשם ברמה הנדרשת לשם העברת הנטל לצורך הוכחת חוקיותם, אלא היא שרירה וקיימת.

העובדה שלא נמצא פרוטוקול חתום אין פירוש כי לא היה כזה, זאת בשים לב לדברי העדה הגב' לביא, לאופן בו מתקבלות החלטות בדרך כלל לצורך באישור משרד העבודה, ליעוץ המשפטי המלווה את חב' נתיבי איילון לזמן שחלף כמו גם לעובדה כי למיטב ידיעתה לא הייתה כל טרזניה או טענה בעניין.

עדותה הייתה ברורה, עקבית ואמינה.

העדה המשמשת כמהנדסת ראשית מטעם רשות התמרור המוסמכת אישרה כי מצב התמרור הינו תקני

וחוקי וכי על אף שאין בידה להציג את התכנית חתומה הדבר הינו אפשרי, היא הנותנת בנסיבות פרק הזמן שחלף ומכלול העובדות והנתונים בתיק זה, כמו גם התנהגות יתר הנהגים כי חזקת התקינות חלה על התמרור נשוא כתב האישום".

בית משפט קמא הוסיף וקבע לעניין חזקת התקינות המנהלית כי יש בעניינו להחיל את הכלל הפסיקתי, על פיו ככל שהחזקה קיימת זמן רב יותר, כך עולה עוצמת הראיה שיש להביא כדי לסתרה.

8. בערעורו המפורט עד מאוד טוען המערער כי שגה בית משפט קמא בהרשיעו אותו בדין. טענות רבות טען אך לא מצאתי להתייחס אלא לעיקריות שבהן - ראו ע"פ 9180/16, **פרדי מליק נ' מדינת ישראל** (16.11.17).

בתמצית טוען הנאשם כי בית משפט קמא היה אמור לזכותו בדין בשל שני נימוקים עיקריים: הראשון בכך שקבע שחזקת התקינות המנהלית בשאלת התמרור במקום ביצוע העבירה לא נסתרה וכי לא עלה בידו להוכיח כי התמרור אינו חוקי והשני כי הצליח להראות שהתמרור במקום מבלבל, לקוי, דו-משמעי.

9. אפתח ואומר כי לא מצאתי להתערב בקביעותי העובדתיות של בית משפט קמא, בוודאי לא בשאלת מהימנותם של העדים שבאו בפניו - השוטר, הנאשם ועדת ההגנה. אציין שאין לעניין זה חשיבות להכרעה בערעור שבפניי, לעמדתי.

10. בית משפט קמא לא טעה בקביעותו שהתמרורים במקום ברורים וכי לא היה מקום ל"בלבולו" של המערער בכך שעבר העבירה. עובדתית קבע בית משפט קמא בצדק, כפי שהודה בכך המערער, כי חצה ועבר על הסימון המהווה את תמרור 815 במקום.

11. יחד עם זאת ולמרות זאת הנני מוצא שהצדק עם המערער בעניין אחד שהוא לב הערעור ולבה של הכרעת דינו של בית משפט קמא.

12. על נאשם במשפט פלילי בעבירת "אחריות קפידה" כבמקרה שבפנינו כאשר עסקינן בעבירת תמרור, מוטל נטל כבד ביותר. עליו לסתור את חזקת תקינות המנהל. על הנאשם להוכיח (בבחינת "נטל הראייה") כי התמרור "**הוצב, סומן או נקבע שלא כדין**". עם זאת יש לזכור, נטל השכנוע באשמת הנאשם מונח תמיד על כתפי התביעה.

המערער במקרה שבפנינו עשה כל שיכול היה כדי להוכיח את טענתו, זימן כעדת הגנה עדה שעל-פי תפקידה "**עדה עוינת**" לו, מהנדסת רשות התמרור המקומית, שאת תפקודה הוא תוקף בהגנתו.

העדה אף שאמרה שהתמרור במקום ביצוע העבירה הנטענת חוקי ותקין, לא יכולה הייתה להצביע על תיעוד המתיישב עם דבריה אלה, ואף אמרה ב"רחל בתך הקטנה" בציטוטים המובאים לעיל כי ב-**1/מ** (התכנית שהוגשה) אינה חתומה ואינה בעלת מעמד משפטי וכי אין בידה להציג את תיעוד ההחלטה בדבר קביעת התמרור במקום. לדבריה אין בעיה להמציא אישור ולו בדיעבד.

13. מה עוד יכול היה המערער לעשות כדי להוכיח שהתמרור אינו מוצב כחוק? השימוש בתקינות מעשה המנהל במקרה זה הינו בעייתי, בשל כך שהוא סותם גולל על אפשרות של נאשם לסתור

את חזקת התקינות, דהיינו שהתמרור הוצב כדין. האמירה שבשל כך שהתמרור מוצב במקום שנים רבות, אין בה די כדי לקבוע שהוא תקין. על בית המשפט, במקרה שבפנינו, למרות הסרבול, התמשכות ההליכים ובזבוז זמנו היקר, היה לדרוש שהמנהל, במקרה זה רשות התמרור המקומית, העדה שהעידה בפניו, תמציא את האישור הקיים שאינו בידה בעת עדותה, אולי אף אישור בדיעבד.

השארית הכרעת דינו של בית משפט קמא על כנה, משמעה קבלת העמדה שכל פעם שלא ניתן יהיה להראות באמצעות ראיות, תיעוד ומסמוך כי המנהל פעל כדין, ירופא הפגם באמצעות החזקה ובכך תרוקן הסיפא לתקנה 22(א) מתוכנה וחזקת תקינות המנהל תהפוך לחזקה חלוטה בלתי ניתנת לסתירה - ולא זה הדין.

14. אין עסקינן בעניין מסובך וקשה להוכחה והוא מצוי כולו בידי ובידיעת הרשויות המנהליות. סעיף 18(א) לת"ת קובע כי "זולת אם הורתה רשות התמרור המרכזית אחרת, רשאית רשות תמרור מקומית, לאחר התייעצות עם קצין משטרה... להציב, לסמן בכל דרך שבתחומה-

(1) תמרורי אזהרה והתראה.

(2).....

(3)....."

משהזמין המערער את מהנדסת רשות התמרור המקומית וזאת לא יכלה להעיד לגבי התמרור במקום העבירה, כי קוימו דרישות התקנות לגבי התמרור, כמו היועצות עם קצין משטרה, צריך היה בית המשפט, רק הוא יכול היה לעשות זאת - לדרוש שיוצג בפניו התיעוד, ככל שהוא קיים, מצוי או צריך להיות מצוי בידי רשות התמרור או המשטרה. צריך היה בית המשפט לאפשר למערער למצות את אפשרויותיו בהרמת נטל הראיה המוטל עליו, כך לא נהג בית משפט קמא ובכך טעה.

15. אינני קובע כמובן ואין בידיי הכלים לעשות כן, שהתמרור במקום, לרבות פס הפרדה הצבוע והקבוע במקום ובוודאי התמרורים העיליים אינם נכונים וביחוחיים. ההיפך הוא הנכון. הראיות שהוצגו בתמונות שצילם השוטר ואלה שצולמו על-ידי הנאשם (נ/1-14) ואף התוכניות הלא מאושרות שהוצגו וכן העדויות שבאו בפני בית משפט קמא מלמדות שלא כטענתו של המערער, התמרור במקום נכון, חד-משמעי וברור. אבל במקרה המיוחד שבפנינו, בית משפט קמא בראיות שבאו בפניו טעה בקביעתו שלא עלה בידי הנאשם, במסגרת מסכת הראיות שהוצגה בפניו, להוכיח את הנדרש ממנו בתקנה 22(א) לת"ת - לא ניתנה לו האפשרות המלאה לעשות כן.

אפשר וכך כנראה הוא המצב, שהתמרור במקום נכון בטיחותית. לא זאת השאלה שניצבה בפני בית משפט קמא, אלא האם הוכיח המערער שהתמרור לא עבר את ההליכים המשפטיים הדרושים כדין לצורך היותו כדין.

16. שקלתי השבת התיק להשלמת ראיות לבית משפט קמא, אך לא מצאתי הצדקה לעשות כן לאור טיב העבירה, מועד ביצועה והישיבות הרבות שכבר הוקדשו לו בבית משפט קמא. התוצאה היא שהתביעה לא הרימה את נטל השכנוע שהוטל עליה להוכיח מעבר לכל ספק סביר את אשמת המערער.

המערער זכאי בדינו ולו מחמת הספק הסביר. הקנס ששילם, ככל ששילם, יוחזר לו.

לא כך באשר לבקשתו להוצאות הגנתו ולהחזר הפיקדון שהופקד לזכות העדה (400 ₪). תנאי סעיף 80 לחוק

עמוד 5

העונשין באשר להחזר הוצאותיו בנסיבות, כשהיה בסיס לכתב האישום ואין בנמצא נסיבות אחרות המצדיקות מתן הוראות או פיצוי למערער, לא השתכללו.

.17 אך מובן, ראוי ורצוי שהתביעה, המשטרה ורשויות התמרור הנוגעות בדבר יעשו לבדיקת המצב החוקי והתיעוד המתאים לתמרור בנתיבי איילון.

.18 המזכירות תשלח פסק הדין לצדדים.

תיק המוצגים של בית משפט קמא יוחזר אליו.

ניתן והודע היום, י' כסלו תשע"ח, 28 נובמבר 2017, בהעדר הצדדים.

רענן בן-יוסף, שופט